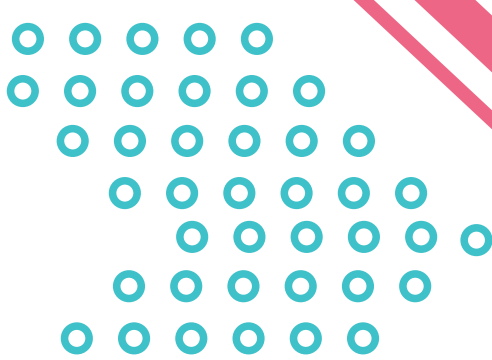
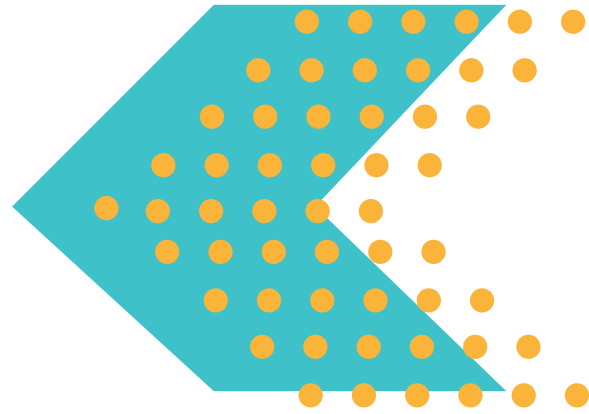

Obywatel w społeczeństwie

Świętochłowice

Data opracowania i wydania: 2019 rok
Miejsce opracowania i wydania: Ruda Śląska
Koncepcja i opracowanie: Bartosz Smółka
Korekta: Adam Podgórski
Ilustracje i skład: Katarzyna Trzcńska

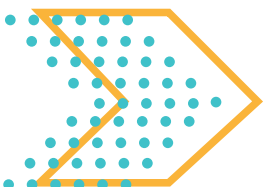

Projekt realizowany przez Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Przystanek” w Rudzie Śląskiej i finansowany w ramach zadania publicznego pt.: „Prowadzenie w roku 2019 punktu przeznaczonego na udzielanie nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczenie nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego dla Miasta Świętochłowice”.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Powielanie lub wykorzystywanie całości lub jakiegokolwiek części niniejszego opracowania bez zgody Stowarzyszenia jest zabronione.

Opracowanie stanowi integralny element edukacji prawnej w myśl przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U.2019.294).

Wstęp

Obywatel w społeczeństwie, czyli społeczeństwo obywatelskie.

Instytucja, która z pozoru wydaje się współczesnym tworem, powstała już jakiś czas temu. Jej założeniem jest aktywizacja społeczeństwa w taki sposób, aby obywatele mogli samodzielnie, nie tylko radzić sobie ze swymi codziennymi sprawami, ale także korzystać z narzędzi, jakimi dysponuje każdy z nas, by móc współdecydować o losach własnych i swoich miejsc zamieszkania.

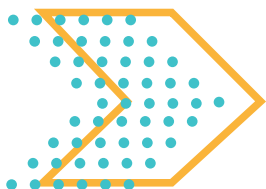
W poradniku, skierowanym do Ciebie, drogi obywatelu, będę chciał wytłumaczyć Ci, czym jest społeczeństwo obywatelskie, jakie prawa i obowiązki masz, jako obywatel oraz jakimi narzędziami dysponuje współczesne społeczeństwo, a zatem i Ty sam.

Żyjemy w czasach, kiedy coraz większą wagę przykładana się do aktywizacji obywateli. W czasach, kiedy to obywatel ma pomagać obywatelowi, kiedy urzędy i organy administracji są dla obywatela, a nie na odwrót.

Być może dzięki temu poradnikowi, i Ty czytelniku, zdecydujesz się na bycie tzw. społecznikiem, może zaangażujesz się w życie Twojej społeczności miejskiej, a może również wojewódzkiej, a nawet ogólnopolskiej?

W każdym razie, jeśli podejmujesz wyzwanie, samodzielnego decydowania, bądź współdecydowania o swoim otoczeniu, to już zaliczasz się do grona obywateli działających w ramach społeczeństwa obywatelskiego.

Przekonasz się czytelniku, po lekturze tego poradnika, że większość z nas, choć nawet nieświadomie działa w ramach społeczeństwa obywatelskiego. A jeśli okaże się, że tak nie jest, to mam nadzieję, że informacje, które Ci przekaże pomogą Ci zacząć działać na rzecz swojej społeczności.

Część I

Spółeczeństwo obywatelskie – a co to?

Zacznijmy od definicji społeczeństwa obywatelskiego.

Zastanawiając się, jak najprościej zdefiniować to społeczne zjawisko, wskazać trzeba, iż jest to pewnego rodzaju środowisko, system, stworzony przez obywateli, organizacje pozarządowe, organizacje społeczne, kościelne, religijne, czy organy administracji etc., w którym to systemie kluczowe decyzje podejmujemy my – obywatele.

Co to oznacza?

Jeśli wszyscy żyjemy w społeczeństwie, a tak przecież jest, to podejmując konkretne, samodzielne decyzje, działamy na rzecz i w społeczeństwie obywatelskim.

W każdym razie, pęd współczesnego świata powoduje, iż trudno jest obecnie dokonać jednej, wyczerpującej definicji społeczeństwa obywatelskiego. Najważniejsze, przykładowe cechy społeczeństwa obywatelskiego to:

- samoorganizacja,
- samodzielność,
- dobrowolność,
- odpowiedzialność.

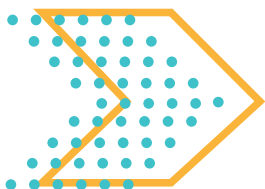
Przejdźmy po kolei do wskazanych cech społeczeństwa obywatelskiego. Nie bez kozery wskazano, iż są to najważniejsze, ale przykładowe cechy tego ekosystemu, albowiem wobec dynamizmu przemian, w raz z praktyką społeczną, do definicji tej, dopisywane będą kolejne przymioty.

Samoorganizacja – uczestnicy społeczeństwa obywatelskiego, organizują się w określone instytucje, organizacje, związki, by wspólnie doprowadzić skutecznymi działaniami, do osiągnięcia założonego uprzednio celu.

Aktualnie polskie przepisy prawa, dają obywatelom wachlarz możliwości do tworzenia różnych organizacji społecznych, organizacji pozarządowych (jak fundacje, czy stowarzyszenia), ale także związków (np. wyznaniowych), poprzez które w skali nie tylko miejskiej, czy wojewódzkiej, ale również ogólnopolskiej, zmierzają do wprowadzenia w życie swoich postulatów.

Przykład

We współczesnym świecie wiele osób, które chcą wspierać osoby niepełnosprawne, osoby tzw. wykluczone społecznie (np. osoby bezrobotne), ale także młodzież, sportowców, czy konkretne środowiska, powołują do życia stowarzyszenia, czy fundacje, które realizując swoje cele statutowe, udzielają się w życiu konkretnej społeczności.

Prócz stowarzyszeń i fundacji, obywatele mogą zakładać także różnego rodzaju związki, koła, czy zrzeszenia, nieoficjalnie działając w konkretnym celu.

Samodzielność – każdy z Nas, każdy obywatel ma prawo do samodzielnego współdecydowania o losach swojej lokalnej społeczności. Nie musi przy tym organizować się w konkretne stowarzyszenia, fundacje, czy związki. Może działać samodzielnie, wykorzystując narzędzia, jakie otrzymuje od polskiego porządku prawnego.

Zdecydowanie, o wiele bardziej skuteczne działania będą wówczas, gdy mówimy jednym głosem w większej grupie, niż kiedy sami staramy się zmienić otaczającą nas rzeczywistość. W końcu, jak mówi polskie przysłowie – „w kupie siła”.

Doświadczenie życia codziennego pokazuje, że znacznie więcej uda się osiągnąć grupie osób, organizacji, czy związkowi, które to podmioty zmierzają do osiągnięcia konkretnego celu, niż pojedynczemu obywateli. Co nie oznacza, z kolei, że obywatel, który chce zorganizować się w danym stowarzyszeniu, czy fundacji, nie działa samodzielnie.

Dobrowolność – to cecha społeczeństwa obywatelskiego, która gwarantuje nam działanie na rzecz dobrowolnie wybranego przez siebie kierunku oraz w kontekście realizacji dobrowolnego celu. Oczywiście dobrowolność ma swoje ograniczenia. Nie możemy bowiem zrzeszać się i działać w sposób sprzeczny z obowiązującymi nas wszystkich przepisami prawa, normami etycznymi, moralnymi, czy społeczno – gospodarczymi. Co to oznacza? Że wszelkie zrzeszenia, czy organizacje, w których dominuje przemoc, wrogość, czy wszelkiego rodzaju fobie nie tylko, nie będzie możliwe w polskich realiach, ale także obarczona jest odpowiedzialnością karną.

Zatem, umiejętnie korzystając z cechy dobrowolności społeczeństwa obywatelskiego, można dobrowolnie wybrać organizację, w której szeregach będziemy działać albo dobrowolnie decydujemy się działać całkowicie samodzielnie, odrębnie od konkretnych podmiotów oraz akcji przez nie prowadzonych.

Dobrowolność decyzji oznaczać zatem będzie dorostłość i odpowiedzialność decyzji, którą podejmiemy aktywizując się w społeczeństwie obywatelskim. Decyzja ta musi być zatem przemyślana, swobodna, zgodna z prawem, czy moralnością i przede wszystkim odpowiedzialna.

Przecież angażując się w życie społeczności bierzemy również odpowiedzialność za swoje działania i skutki tych działań w ramach naszego lokalnego ekosystemu.

Czy podjęcie inicjatywy w ramach konkretnej organizacji, nie świadczy również o samodzielności obywatela?

Odpowiedzialność – to cecha immanentnie związana nie tylko ze społeczeństwem obywatelskim w ogóle, ale także cecha towarzysząca samodzielności, samoorganizacji, czy również dobrowolności podejmowanych przez obywateli kroków.

Odpowiedzialność w społeczeństwie obywatelskim możemy rozumieć dwojako:

- odpowiedzialność za własne decyzje oraz kierunki działań,
- odpowiedzialność za własną społeczność (za społeczeństwo obywatelskie).

Odpowiedzialność za własne decyzje oraz kierunki działań – to cecha przypisana do każdego z nas. Za każdym razem podejmując konkretną decyzję, czy wybierając określone kierunki działań bierzemy za to pełną odpowiedzialność. Jesteśmy bowiem dorosłymi uczestnikami życia społecznego naszej lokalnej wspólnoty.

Jeśli decydujemy się na wstąpienie do konkretnej organizacji, na podjęcie przemyślanej przez nas inicjatywy społecznej, to w pełni bierzemy za to odpowiedzialność nie tylko na etapie decyzyjnym, ale także później angażując się i działając w określonej problematyce.

Ale odpowiedzialność obejmuje także obrane przez nas kierunki działań. Jeśli działamy w konkretnym, obranym przez nas kierunku, podejmujemy już konkretne czynności, czy inicjatywy, to jako autorzy tych działań bierzemy odpowiedzialność za ich zorganizowanie, za ich poprawne przeprowadzenie oraz za wywołane tym działaniem skutki.

Odpowiedzialność za własną społeczność (za społeczeństwo obywatelskie) to bardzo szeroko rozumiana odpowiedzialność. Nie obejmuje tylko podejmowanych przez nas decyzji, czy kierunków działania, ale także odpowiedzialność za drugiego obywatela, czy za poziom i świadomość uczestników konkretnej społeczności.

Działając aktywnie w ramach społeczeństwa obywatelskiego, ale także będąc jego biernym uczestnikiem, bierzemy odpowiedzialność za jego kształt, wygląd i to, jak społeczność ta będzie odbierana na zewnątrz. Dlatego, mimo że nie działamy czynnie na rzecz naszej wspólnoty, to dbajmy o jej wizerunek wszędzie tam gdzie jesteśmy i starajmy się wspierać oddolne inicjatywy, bo tylko tak możemy osiągnąć znacznie więcej, niż gdy biernie przyglądamy się przemianom społecznym.

Od dłuższego czasu mówi się też, że społeczeństwo obywatelskie jest fundamentalnym ogniwem każdego demokratycznego państwa prawa. Przecież na głosie ludu opiera się właśnie system zwany „demokracją”. Idąc tym tokiem myślenia, można by stwierdzić, że sama idea społeczeństwa obywatelskiego wywodzi się, podobnie jak demokracja, ze starożytnej Grecji.

Ale nie wybiegajmy może, aż tak daleko, zajmijmy się tym, co jest współcześnie.

Jakie zadania ma społeczeństwo obywatelskie?

W skrócie wskazać trzeba, iż społeczeństwo obywatelskie powinno wpływać na określone środowiska, w sposób pośredni lub bezpośredni, celem przeforsowania konkretnego pomysłu obywatelskiego.

Pośredni wpływ to podejmowanie ruchów polegających na organizowaniu określonych inicjatyw, czy eventów, poprzez które to akcje, dla całego społeczeństwa bardziej czytelnie naświetlony zostanie konkretny problem. Bezpośredni wpływ związany jest z kolei z narzędziem, jakim dysponują wszyscy obywatele w Polsce. Mowa tu o tzw. inicjatywie ustawodawczej. Dzięki temu, obywatele w przewidzianej w przepisach ilości, mogą zgłosić propozycję zmian w przepisach, albo zgłosić problem, który powinien być uregulowany na drodze ustawodawczej.

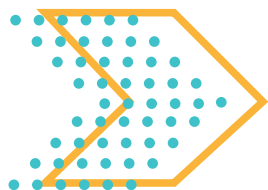

Mam nadzieję, że wiesz już czym jest społeczeństwo obywatelskie, jakimi kieruje się zasadami oraz jakie spoczywają na nim zadania.

- A czy Ty jesteś czynnym uczestnikiem społeczeństwa obywatelskiego?
- Czy raczej biernie śledzisz poczynania organizacji pozarządowych i konkretnych instytucji?
- A może po lekturze pierwszej części poradnika, zdecydujesz się na udział w jakiejś inicjatywie społecznej?

Drogi czytelniku, pozostawiam Cię z tymi pytaniami i żywię głęboką nadzieję, że jeśli nie zaangażowałeś się w życie Twojej lokalnej społeczności, to po lekturze tego poradnika, zmienisz zdanie o tej instytucji.

Część II

Mam prawa, ale jakie?

W ramach tej części poradnika, po kolei omówimy sobie, wymienione prawa uczestnika społeczeństwa obywatelskiego.

Jako uczestnicy społeczeństwa obywatelskiego, niezależnie, czy jesteśmy bierni, czy aktywni w swoich działaniach, mamy prawa, z których powinniśmy korzystać. Społeczeństwo obywatelskie dajemy bowiem szereg narzędzi, właśnie po to, abyśmy mogli monitorować działania administracji, czy sami podejmować inicjatywy, które następnie będziemy chcieć przeforsować.

Do obowiązkowych narzędzi uczestników społeczeństwa obywatelskiego, zaliczyć należy w szczególności:

- ① — Możliwość udziału w pracach organów jednostek samorządu terytorialnego.
- ② — Konsultacje społeczne.
- ③ — Dostęp do informacji publicznej.
- ④ — Referendum lokalne.

Powyżej wymienione narzędzia obywatelskie, przysługują nam wszystkim i w mojej ocenie, to dzięki nim możemy skutecznie walczyć o swoje prawa i obowiązki, o tym, aby nasze lokalne wspólnoty realizowały nasze inicjatywy społeczne oraz nie naruszały naszych praw. Stwierdzenie “w szczególności” dodane zostało do powyższego akapitu, albowiem cztery z wymienionych narzędzi, nie wyczerpują tematu. Prócz nich wskazać można jeszcze na: kontakt z radnymi, narzędzia interwencyjne, skargę administracyjną, prawo do protestów i zgromadzeń, czy inicjatywę ustawodawczą.

O.K., w takim razie zaczynamy.

1. **Możliwość udziału w pracach organów jednostek samorządu terytorialnego.**

to aktywny element działania w ramach społeczeństwa obywatelskiego. Polskie prawo umożliwia nam udział w sesjach rady miasta, powiatu, czy województwa, a także w pracach komisji miejskich, powiatowych i wojewódzkich. Dzięki temu nie tylko mamy możliwość przekonania się, jak pracują radni, ale możemy poznać także tematy, nad którymi debatują i jakie mają zdanie o planowanych działaniach.

Udział w pracach organów jednostek samorządu terytorialnego, to nie tylko bierne przyglądanie się pracy radnych, ale również możliwość zadawania pytań, wyrażania opinii, czy zabierania głosów. W końcu radni, wybrani przez mieszkańców konkretnego miasta, powiatu, czy województwa, pracują i działają na rzecz swoich wyborców. Wobec tego ich wyborcy, jako osoby dzięki którym zostali radnymi, mają pełne prawo do otrzymania informacji o podejmowanych krokach oraz o stanowisku, jakie dany radny zajął w konkretnej sprawie.

Pamiętać przy tym trzeba, iż sesje rad są jawne. Na stronach internetowych poszczególnych miast znajdują się (powinny się znajdować) harmonogramy prac rad oraz komisji.

Co trzeba zrobić, aby mieć możliwość zabrania głosu w trakcie pracy rady, czy komisji?

- do punktów porządku obrad za pośrednictwem biura konkretnej rady powinniśmy zgłosić swoje imię i nazwisko oraz temat, w którym chcemy zabrać głos,
- zgłoszenie może mieć miejsce zarówno przed dniem sesji, bądź komisji, ale także w trakcie trwania prac.

Pamiętaj przy tym, drogi obywatelu, że zgodnie z art. 61 ust. 1 i 2 Konstytucji RP:

Obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu.

2. Konsultacje społeczne.

wiele spraw, czy inwestycji, które mają być przeprowadzone w naszych miastach powinna być skonsultowana z jego mieszkańcami. Bo jak inaczej podejść do tematu np. zlokalizowania na terenach miasta spalarni śmieci, czy budowy parkingów, albo zmiany rozkładu trasy konkretnej linii komunikacji miejskiej?

Konsultacje społeczne, mają na celu przede wszystkim, uzyskanie opinii, zdania mieszkańców, czy uczestników określonej wspólnoty w zakresie zaplanowanych, czy planowanych działań organów administracji. To pewnego rodzaju forma porozumienia, dialogu, konwersacji pomiędzy urzędem a obywatelem.

Konsultacje mogą przybrać różne formy np.: ankieta, kwestionariusz, czy bezpośrednia rozmowa.

Jaki jest cel, bądź cele konsultacji?

- pomoc ze strony mieszkańców w procesie podejmowania decyzji przez organy administracji,
- określenie potrzeb uczestników konkretnej wspólnoty lokalnej.

Na konsultacje społeczne składają się zatem następujące cechy:

- współdecydowanie,
- informowania,
- konsultowanie.

Jeśli chcemy dowiedzieć się jeszcze więcej o konsultacja społecznych na poziomie gminy, czy powiatu, musimy zajrzeć do takich aktów prawnych, jak:

§ ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym

§ ustawa z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym.

Natomiast, jeśli chcemy przeprowadzić konsultacje z organizacjami pozarządowymi, musimy sięgnąć do ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Pamiętaj też drogi czytelniku, że w Twoim mieście są takie kategorie spraw, które obowiązkowo muszą być skonsultowane z mieszkańcami. Wśród nich znajdziemy:

- zmiany granic miasta,
- utworzenie jednostki pomocniczej np. osiedla, czy dzielnicy,
- programy rozwoju miasta,
- strategię miasta w zakresie np. rozwiązywania problemów społecznych.

3. **Dostęp do informacji publicznej.**

ponownie trzeba odwołać się do art. 61 Konstytucji RP, gdzie w ustępie 1, zagwarantowano nam: prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa.

Dostęp do informacji publicznej został także dokładnie opisany w ustawie z dnia 6 września 2001 r. – dostęp do informacji publicznej.

Ale dość przepisów. Przejdźmy do sedna tego narzędzia.

Co wchodzi w zakres informacji publicznej m.in.:

- materiały z pracy radnych i komisji (protokoły, uchwały),
- decyzje urzędów w zakresie np. infrastruktury, czy zagospodarowania terenu,
- dokumentacja z realizacji konkretnego zadania publicznego,
- majątek gminy, powiatu, województwa,
- sprawozdania z realizacji budżetu.

Dostęp do informacji publicznej można uzyskać dwojako:

- poprzez tzw. Biuletyn Informacji Publicznej,
- na wniosek – złożony w urzędzie z prośbą o przesłanie konkretnej informacji publicznej.

Czy są informacje, do których, jako obywatele nie uzyskamy dostępu?

Oczywiście, że tak. Są to tzw. informacje niejawne, które swym zakresem obejmują np. dane dotyczące tajemnicy państwowej, tajemnicy służbowej, czy są to informacje ustawowo chronione. Wówczas spotkamy się z odmowną decyzją organu na złożony przez nas wniosek o dostęp do informacji publicznej. Przykład: nie uzyskamy informacji na temat wynagrodzenia urzędnika konkretnego wydziału, albowiem informacje te są objęte ochroną danych osobowych.

Czy organ, do którego zwróciliśmy się o uzyskanie dostępu do informacji publicznej ma termin, w którym taką informację musi nam przesłać?

Jak najbardziej. Termin ten to, co do zasady, 14 dni liczony od daty złożenia przez nas stosownego wniosku. Nie może być on jednak dłuższy niż 2 miesiące.

Co ważne: uzyskanie informacji publicznej jest bezpłatne.

4. Referendum lokalne.

to narzędzie, dzięki któremu możemy, w sposób pośredni, współdecydować o ważnych sprawach naszego miasta. Sprawach ważnych przede wszystkim dla nas – mieszkańców. Wśród przykładowych spraw, w których możliwe jest przeprowadzenie konsultacji społecznych znajdziemy, w szczególności:

- planowaną zmianę granic miasta,
- planowane inwestycje,
- zakres kompetencji urzędników miejskich, czy
- wątpliwe decyzje infrastrukturalne.

Sama istota referendum lokalnego, uregulowana została w ustawie z dnia 15 września 2000 r. o referendum lokalnym.

Co musimy zrobić zatem, aby doprowadzić do przeprowadzenia referendum?

Zwołanie referendum lokalnego może nastąpić dwutorowo. Albo na wniosek mieszkańców, albo organu stanowiącego określonej jednostki samorządu terytorialnego.

Jeśli mowa jest o zwołaniu referendum na wniosek, to przede wszystkim, aby zwołać referendum, koniecznym jest podpisanie wniosku o zwołanie referendum przez co najmniej 10% uprawnionych osób do głosowania w konkretnej gminie, czy powiecie, bądź 5% w przypadku województwa. Oczywiście mowa tu o osobach, mających bierne prawo wyborcze.

W drugi przypadku, mowa jest o podjęciu odpowiedniej uchwały przez organ stanowiący, czyli np. radę miasta, radę powiatu.

Kto ma możliwość wystąpienia z inicjatywą zwołania referendum?

- obywatele w liczbie co najmniej 5,
- organizacje pozarządowe,
- organy stanowiące (rady gmin, miast, powiatów etc.),
- partie polityczne.

Usystematyzujmy sobie zatem procedurę zwołania referendum lokalnego:

- 1 na piśmie powiadamy o planowym referendum organ wykonawczy naszego miasta (prezydenta, burmistrza, wójta etc.). Powiadomienie takie musi zawierać:
  - imiona i nazwiska
  - adresy zamieszkania,
  - numery PESEL, tej grupy mieszkańców, która inicjuje zwołanie referendum.
  - wskazujemy pełnomocnika – osobę odpowiedzialną za przeprowadzenie referendum, określenie pytania/pytań etc. To osoba, z którą będą także kontaktowały się organy miasta, powiatu, czy województwa.
- 2 następnie mamy 60 dni, aby zebrać wymaganą liczbę podpisów mieszkańców, aby doprowadzić do referendum. Podpisy zbierane są najczęściej na karcie podpisów, która zawiera zbiór danych na temat planowanego referendum.
- 3 po uzyskaniu wymaganej liczby podpisów, do organu wykonawczego składamy, na piśmie, wniosek o przeprowadzenie referendum. Co taki wniosek musi zawierać:
  - pytanie bądź pytania, na które mieszkańcy będą odpowiadać na zasadzie „tak” lub „nie”,
  - pytanie bądź pytania, na które mieszkańcy będą odpowiadać poprzez wybór wskazanych wariantów odpowiedzi.
- 4 organ stanowiący miasta, czy powiatu powołuje następnie komisję, której obowiązkiem jest sprawdzenie wniosku o zwołanie referendum pod względem prawnym. W przypadku pozytywnej oceny wniosku, organ wydaje uchwałę o przeprowadzeniu referendum (jeśli wniosek zostanie natomiast odrzucony, mamy termin 14 dni na odwołanie się do Naczelnego Sądu Administracyjnego).

-
- Referendum odbywa się w dzień wolny od pracy a dla jego ważności ●
● potrzebny jest udział co najmniej 30% uprawnionych osób do głosowania. ●
-

Część III

Czas się zaktywizować – wiesz jak?

Skoro powiedzieliśmy sobie już o tym, czym jest społeczeństwo obywatelskie oraz jakimi narzędziami dysponują jego uczestnicy, w tym i Ty, drogi czytelniku, uważam, że pora włączyć się aktywnie w życie lokalnej społeczności.

Aktywizacja w konkretnej wspólnocie może przebiegać w sposób zorganizowany albo indywidualnie. W każdym razie, to od Ciebie zależy w jaki sposób zdecydujesz się działać na rzecz swojej społeczności.

Na potrzeby poradnika, chciałbym skupić się na indywidualnych możliwościach Twojej aktywizacji. Wybrałem dla Ciebie dwie formy: pierwsza obejmować będzie elementy dziennikarskie, druga – to świat wolontariatu.

Zacznę trochę niekonwencjonalnie, bowiem przede wszystkim, chciałbym zwrócić Twoją uwagę na istotę wolontariatu oraz możliwość, jaka płynie z jego idei w kontekście Twojej aktywności lokalno-społecznej.

- 2 organów administracji publicznej, z wyłączeniem prowadzonej przez nie działalności gospodarczej,
- 3 jednostek organizacyjnych podległych organom administracji publicznej lub nadzorowanych przez te organy, z wyłączeniem prowadzonej przez te jednostki działalności gospodarczej,
- 4 podmiotów leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej w zakresie wykonywanej przez nie działalności leczniczej.

Działalność wolontariusza, to także – dla pewnych osób – możliwość zdobycia odpowiednich umiejętności i kwalifikacji w kontekście ewentualnej pracy zawodowej. Dlatego też ważne jest, aby wolontariuszami nie zostały tylko osoby dorosłe, ale także dzieci, czy osoby, które nie mają pomysłu na siebie, albo pomysłu, jak mogłyby się zaktywizować.

Zapytany pewnie, czy znasz przykład działalności wolontarystycznej, myślę że na pewno podasz mi kilka przykładów. Mimo wszystko, działaniami wolontarystycznymi są np.:

- Fundacja Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy,
- Polski Czerwony Krzyż,
- Caritas,
- Polska Akcja Humanitarna,
- Polska Fundacja im. Roberta Schumana.

Pamiętaj jednocześnie, że praca wolontariusza może być również działalnością spontaniczną, dostosowaną do potrzeb określonej wspólnoty lokalnej.

Dla przykładu:

- kiedy 2012 roku, huragan Sandy spustoszył ulice amerykańskiego Brooklynu, jego mieszkańcy – w ramach działalności wolontarystycznej – zorganizowali się i zaczęli sprzątać swoje ukochane miasto.
- a pamiętasz, kiedy w listopadzie 2013 roku potężny tajfun przeszedł przez Filipiny? Wówczas wiele środowisk, odpowiedziało na potrzeby ofiar i wolontarystycznie zabrały się do pomocy tym, którzy tego najbardziej potrzebowali.

Jak zatem widzisz, wolontariat może mieć bardzo wiele znamion. Od działania na rzecz społeczności lokalnej, własnego miasta, a może tylko samej dzielnicy, w której mieszkasz, poprzez działania na rzecz pomocy konkretnym osobom, które pomocy te potrzebują prawie każdego dnia, aż po pomoc o charakterze światowym – międzynarodowym, kiedy na skutek klęski żywiołowej, niekiedy nawet tysiące ludzi potrzebuje wsparcia.

Zastanów się nad ideą wolontariatu. Być może ta forma aktywności jest dla Ciebie. Być może, kiedy zgłębisz wiedzę na temat tej dobroczynnej inicjatywy, zaangażujesz się w nią tak bardzo, że wolontariat stanie się w końcu Twoim sposobem na życie.

Lokalny journalista

Inaczej zwany, dziennikarzem obywatelskim. To pewien współczesny twór, powstały na potrzeby lokalnych wspólnot, który prowadzony jest przez niezawodowych dziennikarzy.

Jednym słowem, dziennikarstwo obywatelskie jest dla wszystkich. Wystarczy mieć tzw. “dobre pióro” i można regularnie zdawać relacje innym uczestnikom konkretnej wspólnoty – najczęściej miasta, powiatu, czy województwa, o tym co dzieje się w regionie, co będzie się działo, albo jakie zaplanowane są najbliższe wydarzenia, choćby kulturalne.

Jakie rodzaje dziennikarstwa obywatelskiego możemy wyróżnić?

- dziennikarstwo obywatelskie oparte na mediach społecznościowych,
- dziennikarstwo obywatelskie oparte na tradycyjnym przekazie.

W dobie Internetu oraz porozumiewania się mobilnego, dziennikarstwo obywatelskie przeniosło się do sieci. To właśnie tam powstają różnego rodzaju portale, czy strony internetowe, na których wyczytać możemy wszystko to, co nasz lokalny dziennikarz pisze aktualnie o naszym regionie.

Najbardziej jednak popularną formą informowania mieszkańców o wydarzeniach w mieście, czy powiecie, była zwykła, papierowa gazeta – często nazywana Aktualnościami, Głosem, Wydarzeniami etc. z konkretnego miejsca.

Jakie są różnice pomiędzy dziennikarstwem w mediach społecznościowych a dziennikarstwem tradycyjnym?

Różnica jednakże pomiędzy wersją papierową a prowadzeniem działalności dziennikarskiej w Internecie polega m.in. na sprawach finansowych. Prowadzenie portalu w sieci, czy określonego profilu za pomocą mediów społecznościowych, można praktycznie sprowadzić do “zerowych” kosztów tej działalności. Wybór papierowej wersji, wiąże się natomiast z wydatkami, jakie musimy ponieść choćby na druk gazety, czy jej kolportaż. A przecież to niemałe koszty, jeśli nakład naszej gazety będzie miał odpowiadać liczbie mieszkańców, miejscowości, w której działamy.

O czym jednak dziennikarz obywatelski musi pamiętać:

- obowiązują go te same prawa i obowiązki, co dziennikarza zawodowego,
- ma prawo do dostępu do informacji,
- ma też obowiązek przestrzegania etyki zawodowej,

Zakończenie

Obywatel w społeczeństwie, czyli społeczeństwo obywatelskie.

Reasumując przygotowany dla Ciebie poradnik, mam nadzieję, że dzięki niemu, wiesz już czym jest społeczeństwo obywatelskie, jakie są jego cechy, na czym polega aktywizacja społeczna, jakimi narzędziami dysponuje każdy obywatel oraz w jaki alternatywny sposób możesz się aktywnie włączyć w działalność określonej wspólnoty.

Mam również głęboką nadzieję, że uświadomiłem Ci, jak ważny jest głos społeczności lokalnej w sprawach dotyczących nie tylko Twojego regionu, ale także nawet kraju, w którym mieszkasz.

Pamiętaj, że w większej grupie osiągniesz znacznie więcej. Dlatego działaj i wspieraj ważne inicjatywy – ważne dla Ciebie, jak i dla Twojego środowiska.

